

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการเพาะเลี้ยงปลาสดและสัตว์น้ำเศรษฐกิจ และประเมินความพร้อมการเป็นแหล่งผลิตปลาสดแบบครบวงจรของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดโซ่อุปทานปลาสดในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี วิธีการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษา พบว่า พื้นที่ที่มีเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมากที่สุด คือ อำเภอบางปลาม้า (ร้อยละ 34.4) รองลงมา คือ อำเภอเมือง และอำเภอสองพี่น้อง (ร้อยละ 21.4 และ 20.7 ตามลำดับ) ชนิดสัตว์น้ำหลักที่มีการลงทะเบียนเลี้ยงมากที่สุด 3 ชนิดแรก คือ ปลานิล (ร้อยละ 32.5) กุ้งก้ามกราม (ร้อยละ 19.5) กุ้งขาวแวนนาไม (ร้อยละ 10.8) สำหรับเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเลี้ยงปลาสดเป็นหลักมีจำนวนรวม 37 ราย (ร้อยละ 0.51) แต่จากการสำรวจในปี พ.ศ. 2562 พบว่า จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงปลาสดในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนน้อยกว่า 20 ราย หลายรายเลิกเลี้ยง บางรายเลี้ยงเฉพาะปลาสดแบบพัฒนา และบางรายเลี้ยงปลาสดร่วมกับปลาชนิดอื่น ๆ

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนเกษตรกรโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 79 ราย ตัวแทนที่สนใจและไม่สนใจเลี้ยงปลาสดมีส่วนใกล้เคียงกัน (ร้อยละ 48.1 และ 51.9 ตามลำดับ) เหตุผลหลักที่กลุ่มตัวแทนเกษตรกรสนใจที่จะเลี้ยง คือ ราคาสัตว์น้ำที่จำหน่าย กำไรต่อหน่วย และเทคนิคการเลี้ยง ตัวแทนเกษตรกรร้อยละ 63.3 ต้องการเข้าร่วมโครงการ หากรัฐมีนโยบายในการผลิตปลาสดแบบครบวงจรในจังหวัดสุพรรณบุรี คะแนนความพร้อมของเกษตรกรต่อการเลี้ยงปลาตามหลักวิชาการสูงกว่าคะแนนความพร้อมของเกษตรกรต่อการเข้าร่วมการเลี้ยงปลาสดแบบครบวงจร (55.7 ± 18.5 และ 30.2 ± 26.5 คะแนน ตามลำดับ) อย่างไรก็ตาม เมื่อจัดระดับความพร้อม พบว่า โดยภาพรวม ตัวแทนเกษตรกรร้อยละ 75.9 มีความพร้อมในการผลิตปลาสดแบบครบวงจรอยู่ในระดับต่ำ (คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 50) ด้านความคิดเห็นการเป็นแหล่งผลิตการเลี้ยงปลาสดแบบครบวงจร ตัวแทนร้อยละ 63.6 เห็นด้วยต่อการกำหนดให้สุพรรณบุรีเป็นแหล่งการผลิตปลาสดแบบครบวงจร ภาพรวมของปัญหาในการเลี้ยงปลาสดในความคิดเห็นของตัวแทนเกษตรกรจัดอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาที่มีตัวแทนเกษตรกร เห็นว่าเป็นปัญหาที่สำคัญและยังไม่สามารถแก้ไขได้ คือ ด้านการเลี้ยงและด้านนโยบาย แผนพัฒนา และกฎหมาย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์เชิงอันดับ พบว่า การรับรู้ข่าวสารของเกษตรกรส่งผลต่อระดับความพร้อมของเกษตรกรต่อการเลี้ยงปลาสดตามหลักวิชาการ ($Wald=12.082, p=1.13 \times 10^{-8}$) โดยเมื่อเกษตรกรมีการรับรู้ข่าวสารที่บ่อยครั้งและหลากหลายช่องทางจะส่งผลให้มีความพร้อมต่อการเลี้ยงปลาสดตามหลักวิชาการเพิ่มขึ้น 1.063 เท่า (เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.3) ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้องเพิ่มช่องทางการส่งข้อมูลข่าวสารให้แก่เกษตรกรผ่านช่องทางการรับข่าวสารที่หลากหลายช่องทางขึ้น ด้วยความถี่บ่อยครั้งขึ้น สิ่งนี้จะช่วยให้เกษตรกรมีความพร้อมที่จะผลิตปลาสดแบบครบวงจรต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ การประเมิน ความพร้อม ปลาสด ห่วงโซ่อุปทาน จังหวัดสุพรรณบุรี

Abstract

This project aimed to study types of aquaculture of snakeskin gourami and economic fish and to assess the readiness of all sectors in the supply chain on the integrated production of snakeskin gourami in Suphan Buri Province. Documentary research, in-depth interview, and structured questionnaire interview were applied to collect related data. The result showed that the areas with the most aquaculture farmers was Bang Pla Ma District (34.4%), followed by Mueang Suphan Buri District (21.4%), and Song Phi Nong District (20.7%), respectively. Three main culture species with the most registered were tilapia (32.5%), followed by giant freshwater prawn (19.5%), and whiteleg shrimp (10.8%), respectively. There were 37 registered snakeskin gourami farming (0.51%). However, from the field survey in 2019, there were about 20 farmers raised continuously snakeskin gourami. Many registered farmers had stopped farming, some farmers raised snakeskin gourami with intensive system, and some farmers raised snakeskin gourami with other fish.

According to interviewing 75 farmers with structured questionnaire, the representative farmers who were interested in and were not interested in snakeskin gourami culture had similar proportion (48.1% and 51.9%, respectively). Fish price, net profit, and culture techniques were the important reasons motivating the farmers to have snakeskin gourami farming. Farmers of 63.3% were liked to join the program if the government has the policy to support the integrated production of snakeskin gourami. The score of readiness on culture according to academic principles was higher than the score of readiness of interesting to join the integrated production supported by government policy (55.7 ± 18.5 and 30.2 ± 26.5 scores, respectively). However, for the overall readiness level, 75.9 percent of representatives had overall readiness score at low level (less than 50%). For the opinion on being integrated production center, 63.6% of representatives agreed with setting Suphan Buri Province as the center of integrated production of snakeskin gourami. By the large, problem of snakeskin gourami farming was presented at low level. The important problems that farmers could not solve were culture, policy, and development plan and law problems.

Results of ordered logistic regression analysis indicated that information perception was the main factor affecting the readiness on culture in theory (Wald=12.082, $p=1.13 \times 10^{-8}$). Farmers perceiving the information more often with the wide variety of information sources, will result in increasing readiness in fish farming according to academic principles by 1.063

times. Therefore, government agencies need to increase means of sending news and information to farmers with a variety channel and more often. This would be beneficial to farmers to have more readiness for integrated production of snakeskin gourami in the future.

Keywords assessment, readiness, snakeskin gourami, supply chain, Suphan Buri Province